

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA CAPIDAVA

ÎN VARA ANULUI 1958 s-a lucrat în următoarele puncte:

1. În sectorul VII s-a terminat săpătura executată în anul precedent.
2. În sectorul I, unde se cercetase un strat de circa 0,60 m grosime încă din 1941, s-a continuat cercetarea, în adâncime, a întregului strat feudal timpuriu pe o suprafață de circa 900 m².
3. În grădina locuitorului Zaharia Cîrlănar, pe o suprafață pe care voia să facă o construcție — la circa 80 m de zidul cetății — s-a făcut o săpătură de salvare.
4. În afară de săpături, s-a făcut și consolidarea zidului cetății în colțul de nord, adică jumătate din curtea B, turnul de colț 2 și curtea C aproape întreagă.

Lucrările au fost conduse: În sectorul I și consolidările de Gr. Florescu; în sectorul VII de R. Florescu, iar săpătura de salvare de Gloria Ceacălopol. Fiecare și-a redactat raportul asupra lucrărilor din sectorul respectiv.

Sectorul I. — În 1941, terminându-se degajarea completă a incintei, cu turnuri cu tot, precum și consolidarea zidurilor în mare parte, s-au început săpăturile în interior, pornindu-se de la marginea cetății dinspre nord-vest. Pe această latură zidul incintei, în general, este distrus pînă la nivelul de călcare a ultimei faze romane, adică secolul V. Dărîmăturile de deasupra lui căzînd, a rămas malul drept, al depunerilor din interiorul cetății, înalt de circa 2,60 m. În stratificația ce se distingea clar în acest mal, s-a observat în stratul feudal timpuriu două nivele care într-un loc se suprapuneau. S-a început deci cercetarea primului nivel pînă la adîncimea de 0,60 m. Pe o suprafață de aproape 2 000 m² s-au găsit numai patru locuințe, care, după adîncime, păreau mai mult locuințe de suprafață decît bordeie îngropate în pămînt, iar în restul suprafeței numai pămînt amestecat cu cenușă și fragmente ceramice. De aci ipoteza că această parte a așezării era rezervată unei întrebuințări speciale¹. Săpăturile din anul acesta au infirmat această ipoteză.

Informațiile culese de la bătrînii satului și din împrejurimi arată că, pe vremuri, pe acest loc era un arman, iar mai tîrziu, pînă la începerea săpăturilor, era locul de plimbare și horă al satului în zilele de sărbătoare.

Fără îndoială că terenul, în origină, nu avea o suprafață absolut plană, cum se prezenta în momentul cînd s-au început săpăturile, ci era reliefat după cum dărîmăturile fuseseră într-un loc mai mult, iar în altul mai puțin abundente. Tot așa și bordeiele: cele așezate mai sus pe pantă aveau fundul mai sus, iar cele

¹ *Capidava I*, Buc., 1958, p. 138 și urm.

de la piciorul pantei îl aveau mai jos, deși adâncimea lor era aceeași. Când s-a făcut armanul, trebuind să se niveleze locul, bordeiele de pe piscuri au ajuns la suprafață, iar cele din vale și-au dublat adâncimea. Așa se explică și arnestecul ceramicii în spațiul dintre bordeie și mai ales deasupra bordeielor situate în locuri mai joase. Bordeiele sînt construite în stratul de dărîmături al așezării și după ultima fază de construcții romane în acest loc. Numai puține pătrund mai jos de nivelul acestui strar, care a fost surprins în cîteva locuri dar, deocamdată, nu se poate spune nimic sigur despre el pînă ce nu va fi cercetat la rînd cu toată grija.

Tehnica constructivă este aceeași ca și în celelalte sectoare ¹. Dimensiunile, la fel, variază între 2,50 m — 3 m lățimea și 2,80—3,90 m lungimea.

În suprafața cercetată în acest an în sectorul I s-au descoperit 22 bordeie dintre care 13 aparțin nivelului 1, adică mai nou (bordeiele: 2, 3, 4, 19, 20, 22, 5, 6, 18, 9, 12, 13 și 14), iar nivelului 2, adică mai vechi (bordeiele 1, 21, 4 bis, 5 bis, 7, 8, 10, 16, și 15).

Atribuirea bordeielor unui nivel sau altuia s-a făcut pe baza stratificației lor și a materialului descoperit în ele.

Astfel, bordeiul 1 e tăiat de bordeiul 2 care conține material mai nou. Bordeiul 3 taie pe 21, deci acesta din urmă e mai vechi — nivelul 2 —, care și el intră cu colțul dinspre sud într-o podină subțire așezată pe moloz roman. Această podină — și după materialul descoperit — aparține epocii anterioare nivelului 2. Bordeiul 4 de asemenea taie o podină, 4 bis, — care de altfel conține material mai vechi, încît ea ar putea fi anterioară nivelului 2 — și aproape se împreună cu 19, deși amîndouă conțin același material din nivelul 1. Aceasta însemnează că unul din ele s-a dărîmat prin vreun accident și s-a refăcut alături. La fel și bordeiul 5 taie o podină (5 bis), anterioară nivelului 2. Bordeiul 6 din nivelul 1 este aproape unit cu 7. După material, acesta din urmă e din nivelul 2.

În bordeiul 18 este o situație mai complicată. După peretele dinspre NV păstrat, cu zidul din piatră cu pămînt, nivelul lui de călcare se oprea mai sus, deși podina, fiind probabil prea subțire, nu s-a păstrat. Mai jos, însă, s-au găsit cioburi feudale timpurii din același nivel pe o adâncime egală cu a peretelui. Probabil că la început bordeiul a fost mai adînc și, dărîmat prin vreun accident, a fost refăcut deasupra dărîmăturilor nivelate. Bordeiele 10 și 17 sînt din nivelul 2 și au fost tăiate de bordeiul 9 din nivelul 1, așezat între ele. Sub bordeiul 10 se întinde o fișie de teren plană și bătătorită, terminîndu-se spre nord-est cu o podină la același nivel în care ceramica e amestecată — feudală timpurie, din ambele nivele, și romană tîrzie — și deci greu de datat. Bordeiul 16 din nivelul 2 e foarte adînc; el trece de 2 m. În jurul lui, stratul feudal timpuriu coboară de asemenea mai adînc ca în alte părți. Probabil, aici terenul, în vremea bordeielor, era mai jos, iar în vremurile noastre, pentru nivelare, s-a adus pămîntul din locurile mai înalte și s-a îngmădit în cele joase. Urmează un spațiu liber, lung de circa 7 m cu moloz roman de var cu nisip. În sfîrșit, lingă latura de NE a cetății, un ultim grup de bordeie (12, 13, 14, 15). Primele trei din nivelul 1—13 fiind o refacere a lui 14, dărîmat accidental, în cursul nivelului 1, pentru că îl suprapune pe acesta din urmă, iar 15, tăiat de 14, aparține nivelului 2.

După cum se vede în plan, rîndurile de bordeie nu sînt paralele cu linia incintei romane, ci cad pieziș peste ea. Aceasta, pentru că și incinta prefeudală are aceeași direcție și bordeiele trebuiau să fie paralele cu linia acesteia.

¹ Op. cit., p. 151 și urm.

Sectorul VII. — Săpătura din acest sector a avut ca scop lichidarea porțiunii ce mărginea săpătura spre Dunăre și lămurirea citorva probleme rămase în suspensie de anul trecut.

Pentru aceasta s-a săpat mai întâi complexul numerotat cu 16 pe plan. Se pare că este vorba de resturile unui bordei din nivelul 2, tăiat de bordeiele 8 și 15 din nivelul mai nou, precum și de o groapă mai nouă care a distrus parțial și peretele de NE al bordeiului 15. După toate aparențele groapa este modernă.

S-a săpat și jumătatea de sud-vest a bordeiului 26 ($4,75 \times 2,20$ m) pentru a limita bordeiul în această direcție. Însă peretele bordeiului din această parte nu s-a păstrat decât printr-un șir de pietre pe alocurea deplasate de la locurile lor. Acest lucru se datorește faptului că, fiind spre pantă, zidul a fost antrenat în lunecarea solului și s-a dărîmat.

La 2,50 m de bordeiul 26 s-a săpat bordeiul 27 ($4 \times 2,70$ m). Se păstrează numai zidurile de NV, NE și SE, cel de SV s-a dărîmat fiind spre pantă. Amîndouă aceste bordeie (28 și 29) se pot plasa atît după poziția lor stratigrafică cît și după materialul și tehnica constructivă în nivelul 1. Ambele trebuie să fi avut intrarea spre pantă.

Tot din nivelul 1 fac parte și bordeiele 30 ($2,60 \times 2,60$ m) și 31 ($3 \times 3,30$ m) din care se păstrează pe toate patru laturile cîte un șir de pietre ce aparțineau pereților zidiți inițial în panouri despărțite de birne incastate. El aproape că taie bordeiul 25, al cărui zid de SV e chiar distrus de el.

De asemenea, bordeiul 32 — mai bine-zis ceea ce a rămas din el — taie bordeiul 27, plasîndu-se deci primul în nivelul 1 iar al doilea în nivelul 2.

Bordeiul 33 ($2,50 \times 2,55$ m) pare să aparțină, după material nivelului mai vechi (2) ca și resturile păstrate din bordeiul 32, podeaua acestuia intrînd sub bordeiul 22.

În general toate bordeiele au un cotlon în colțul de nord.

Secțiunea A. — La circa 80 m NE depărtare de cetatea Capidava, se află grădina locuitorului Zaharia Cîrlănar, unde, cu ani în urmă, cu prilejul săpării unei gropi de var, s-au găsit fragmente ceramice din a doua epocă a fierului și o amforă elenistică.

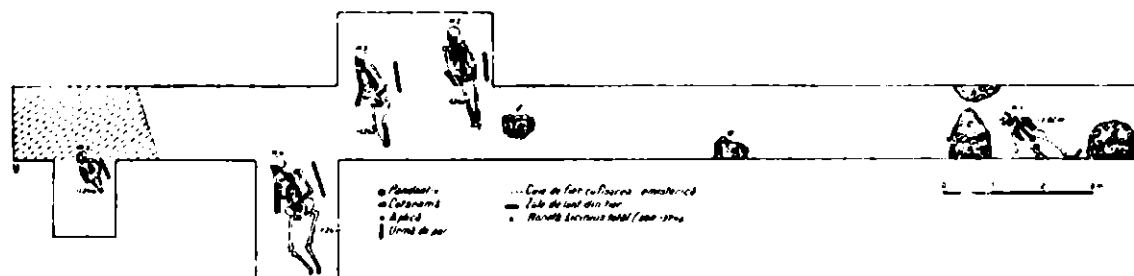
În luna iulie a anului 1958, locuitorul Cîrlănar a început să-și construiască o ghețarie. La săparea acesteia au ieșit la iveală numeroase fragmente de ceramică romană și prefeudală.

Pentru lămurirea acestei descoperiri întîmplătoare, responsabilul șantierului Capidava, Gr. Florescu, m-a delegat ca, împreună cu o echipă de trei lucrători, să execut un sondaj pe locul indicat pentru ghețarie.

S-a trasat o secțiune de formă dreptunghiulară, orientată 210° SV 60° NE, de 21 m lungime, cu o lățime de 1,50 m. Ulterior săpătura a fost prelungită cu încă 2 m NE trecînd astfel în via locuitorului Marin Stancu; de asemenea, secțiunea a fost lărgită prin trei casete necesare rezolvării problemelor care s-au ivit pe parcurs. S-a săpat pînă la adîncimea de 3,00—3,60 m între metrul 3 și 23, între metrul 0—3 adîncimea fiind de 5,80—6,10 m (pl. I).

După urmele de cultură materială cît și după caracterele pedologice ale solului, am putut distinge următoarea ordine stratigrafică (pl. II). Pămîntul viu este un loess de culoare galben deschis, cu rare concrețiuni calcaroase. Primul strat de depuneri materiale care se suprapune pămîntului viu, este de culoare galben deschis cu o grosime de 0,60—4,60 m, adîncimea maximă fiind între

metrul 0 și 3. Conține rare urme de cărbune, oase de animale în mică cantitate, predominând oasele de cornute mici. Fragmentele de olane și țiglă lipsesc. Resturi de zidărie sînt relativ puține. La adîncimea de 2,60 m între metrul 10—11, la 0,40 m depărtare de profilul de SE se află un rest de zid din bolovani așezați pe două rînduri și prinși cu mortar, avînd o lungime de 0,60 m și o lățime de 0,46 m (pe plan notat cu litera f). Între metrul 19—20, la 2,60 m, pe o

Pl. I. Capidava 1958 — Planul secțiunii A.

lungime de 1,25 m și o lățime de 0,60 m se află resturile unei temelii, făcute din pietre mari dreptunghiulare, prinse între ele cu mortar; pe alocuri pietrele sînt aranjate pe două rînduri (h). În mortar s-a găsit o monedă de la Antoninus Pius (138—162) ¹.

Pl. II. — Capidava 1958 — Profilul peretelui de SE al secțiunii A.

De la baza stratului, din dreptul metrului 3, se formează o «groapă», care fiind mai mare decît secțiunea noastră, nu i s-a prins decît o latură, ce taie oblic secțiunea, avînd un perete perfect vertical; adîncimea este de 4,60 m. Fundul «gropii» este ușor în pantă coborînd spre SV. Pe fundul «gropii» este un strat de nisip de culoare roșcată cu grăuntele mare. Umplutura gropii este formată din aceleași depuneri, care se găsesc și în strat. În ea s-a găsit și o monedă de bronz de la Hadrian (117—138).

La partea superioară a acestui strat se află o dungă de cărbune și cenușă continuă, lată de 0,04—0,06 m, care din loc în loc se îngroașe formînd lentile cu o lățime de 0,10—0,15 m. Stratul I este tăiat de groapa unui mormînt de înhumare ce aparține stratului II.

Materialul ceramic din acest strat este format din ceramică romană de bună calitate, cu diverse variante de pastă și formă: — Ceramica cunoscută sub numele de terra sigillata «uni» (fără decor) este reprezentată prin trei forme: ² vasculă evazată cu buza orizontală, lătită puțin, sau cu buza puțin întoarsă și rotunjită,

¹ Monedele au fost datate de către Cabinetul numismatic al Institutului de arheologie.

² Fr. Hermet, *La Graufesenque*, Paris, 1934, II, pl. 2—3.

avînd un șențuleț exterior (fig. 1/2). Farfuria cu profilul unghiular, buza simplă, cu un singur șențuleț exterior (fig. 1/4). Borcanul cu buza orizontală și decor de coaste în relief pe corp (fig. 1/1).

Alături de această categorie ceramică, sînt fragmente ce provin de la vase făcute dintr-o pastă de bună calitate, bine frămîntată, densă, de culoare deschisă variînd între gri-alburiu, roz, gri deschis. Ca forme sînt mai des întîlnite străchini și castroane cu buza orizontală, lată, răsfîrîtă în afară, uneori cu adîncituri pe ea. Din aceeași pastă sînt și două tipuri de ulcică: a) ulcica cu o toartă, gîtul cilindric, buza orizontală, lată de circa 0,01—0,02 m; b) ulcica ce are gura ușor pîlniată, buza puțin îngroșată și orizontală (fig. 1/10—12).

O altă categorie o formează ceramica provincial romană. Pasta de culoare albă pînă la roz alburiu, conține mult nisip nu întotdeauna cu grăuntele fin, bine frămîntată, densă, arsă omogen. Forma cea mai des întîlnită este borcanul cu umerii destul de prelungi, cu pereții subțiri și ornamentați cu caneluri orizontale. Buza vasului ușor îngroșată, cu marginea rotunjită (fig. 2/2). După fragmentele găsite se pare că unele vase aveau una sau două toarte ornate cu două caneluri longitudinale (fig. 1/7). Alături de borcane apar mai rar străchinile și castroanele (fig. 1/6).

Paralel cu fragmentele descrise mai sus sînt și fragmente de amforă cu gîtul cilindric, buza rotunjită, terminată la exterior, în partea inferioară cu o muchie subțire și ascuțită, iar fundul este în formă de pivot (fig. 2/4,5). Sînt executate dintr-o pastă roșie-cărămizie închis, de bună calitate, foarte densă, bine frămîntată, arsă omogen. Din aceeași pastă sînt și cîteva fragmente, decorate cu angobă roșie sau brună scursă (fig. 2/3, 7).

Toate aceste categorii de ceramică fac parte din stratul I de depuneri materiale, pe care sîntem îndreptățiți a-l socoti din secolul II—III e.n., ținînd seama de cele două monede găsite (Hadrian 117—138 și Antoninus Pius 138—161).

Stratul al doilea de depuneri materiale de culoare galben-roșcat, cu o grosime de 0,50—1,60 m, este bogat în urme de cărbuni, oase de animale, fragmente de olane și țiglă. Resturile de zidărie sînt mai bine păstrate decît în stratul anterior. Între metrul 19 și 20 prins în profilul de SE pe o lungime de 9,80 m

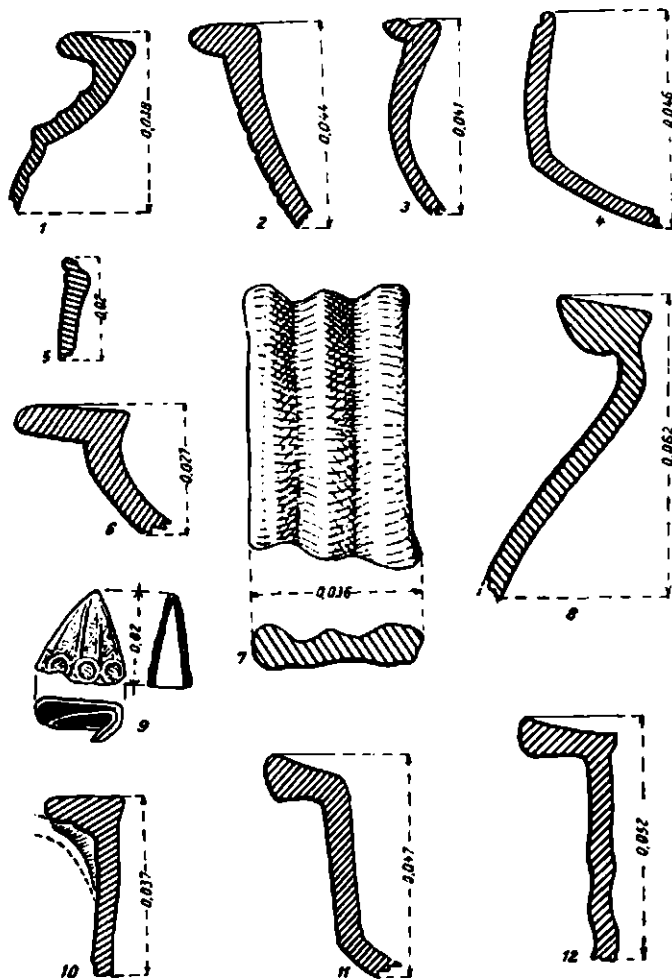

Fig. 1. — Fragmente ceramice și un obiect de bronz.

și o lățime de 0,50 m la 1,60 m se află resturile dintr-un zid. Se mai păstrează încă trei-cinci rînduri de bolovani suprapuși, prinși între ei cu un mortar de culoare cenușie, sfărîmicios, cu bobul mare. Bolovanii nu au aceeași mărime; pe plan acest rest de zid este notat cu litera C. La 1,86 m spre NE depărtare de acest rest de zid, la aceeași adîncime, se află un alt rest de zid lung de 1,00 m lat de 0,60 m. Pe alocuri bolovanii sînt suprapuși pe trei-cinci rînduri (d). Se constată și aici aceeași tehnică-zidărie ca la restul de zid notat cu litera «C».

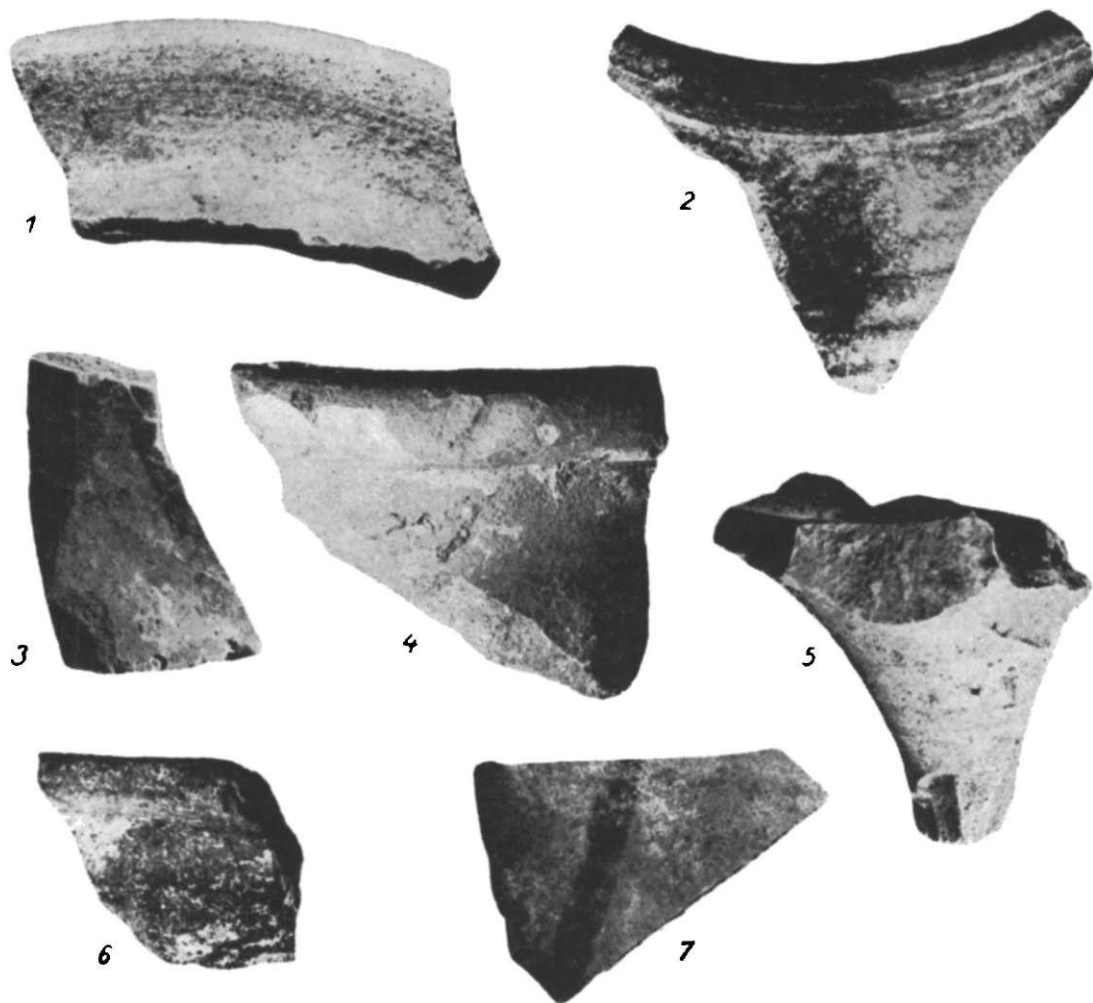

Fig. 2. — Fragmente ceramice.

Credem că aceste două resturi de zid fac parte din același complex de zidărie, care poate fi datat după moneda găsită deasupra restului de zid «C», monedă de bronz de la Constantius II (337—361), anterior acestei date.

Între metrul 14 și 15, pe profilul de SE, la 0,83 m, pe o lungime de 0,60 m și o lățime de 0,20 m se află dărîmăturile unui zid («a») făcut din bolovani în formă de poligon, prinși între ei cu pămînt. În apropierea acestui fragment de zid, la 0,20 m spre NE, la 0,80 m, s-a găsit o monedă de bronz de la Iulian Apostatul (361—363). După monedele găsite, Constantius II (337—361) și Iulian Apostatul (361—363) aceste ziduri sînt din secolul IV e.n. Credem că ele făceau parte din resturile unor construcții anexe (garduri, acareturi etc.) ale unei gospodării întinse. În toată săpătura nu s-a găsit nici un nivel de locuire sau de

călcare. Este vorba deci de amenajări într-un spațiu în care nu se locuia, dar era legat de gospodărie. Aceste construcții s-au executat în timp de-a lungul secolului IV. În acest răstimp solul a crescut treptat prin cultură, depuneri de gunoai ca și pe cale naturală.

Între resturile de zid notate pe plan cu literele «c» și «d», la — 2,60 m, tăind stratul I de depuneri materiale, se află fundul unei gropi de mormint de înhumatie, ce pornește de la baza stratului II. Scheletul este (fig. 3/1) orientat V 268° E 88°, de sex feminin, în etate de 30—35 ani. Culcat pe spate, trunchiul și membrele inferioare întinse, brațul și antebratul drept flancate. Craniul răsturnat spre dreapta, deplasat de osul coloanei vertical cu circa 0,15 m. Lângă umărul drept s-au găsit aranjate în semicerc șase cuie de fier cu floarea semisferică. La piciorul stâng s-au găsit resturi dintr-un lanț de fier. În dreptul piciorului stâng și lipit de rotula genunchiului s-a găsit o monedă de bronz de la Licinius-tatăl (308—324). Pare clar că mormintul aparține începutului secolului IV, iar complexul de zidărie, din care se păstrează fragmentele «c» și «d», a fost construit la începutul celei de a doua jumătăți a secolului IV, deranjând parțial mormintul.

Stratul II este bogat în fragmente de țigle, lucrate dintr-o pastă fină, bine frământată, densă, de culoare roșu deschis. Din nefericire nu se pot da indicații cu privire la forma lor, deoarece din fragmentele găsite nu se poate întregi niciuna. Materialul ceramic se compune din ceramică romană de bună calitate. Se găsesc și categoriile de ceramică și formele din stratul I, la care se adaugă unele mici modificări, dar mai frecvente sînt formele noi apărute în acest strat. Cea mai frecventă formă este amfora ovală cu pereții ornați cu caneluri șterse și fundul în formă de buton. O altă formă nouă este borcanul mic cu buza răsfrintă la orizontală, în secțiune avînd forma unui sfert de cerc (fig. 1/8). Corpul vasului este fie cilindric, fie tronconic. Fundul oval pentru a avea stabilitate este ușor aplatizat la exterior. Categoria de *terra sigillata* fără decor își păstrează formele din stratul anterior cu mici modificări (fig. 1/1—5). Pe o vasculă evazată buza este îngroșată și cu șențulețe pe mijloc, firușul este neglijent lucrat (fig. 1/3). Borcanul lipsește.

Stratul II este suprapus de stratul III de depuneri materiale, ce are un sol de culoare mult diferită de celelalte straturi anterioare și anume negru-cenușos sfărîmicios, bogat în cenușă și fragmente de cărbune. Oasele de animale sînt rare. Ceramica, relativ puțină; la baza stratului se întîlnesc fragmente de amforă cu striuri și coaste, iar la partea superioară a stratului III sînt numeroase fragmentele de borcan decorate cu striuri simple și orizontale, sau striuri tăiate de fascicule de striuri tipice pentru stratul feudal timpuriu de pe cetate¹. Din acest strat pornesc patru gropi de mormint de înhumatie, ce taie stratul anterior. Două din aceste gropi, aparținînd scheletelor 4 și 5 (fig. 3/4, 5) sînt prinse în profilul de SE; gropile scheletelor 2 și 3 (fig. 3/2, 3) au fost prinse numai în grundriss. Pentru degajarea acestor schelete a fost nevoie de trei casete. Una lungă de 3,20 m, lată de 1,30 m pentru scheletele 2 și 3. Pentru scheletele 4 și 5 s-au făcut două casete în partea de SE. Prima, lungă de 2,40 m, lată de 1,70 m, aparține scheletului 4; a doua, de 1,50 m lungime și 1,20 m lățime, pentru scheletul 5. Gropile au forma pîlniată și ușor cuptorită; se constată la toate patru mormintele lipsa inventarului ceramic, cît și sărăcia obiectelor de metal. Pe lângă toate patru scheletele se păstrează urma unui par a cărui grosime variază între 0,05 și 0,10 m,

¹ Capidava I, p. 160 și urm.

iar lungimea între 0,50 și 1,10 m. Scheletele 2 și 3 sînt orientate NE—SE, 4 și 5 sînt orientate VNV—SSE. Nivelul de zacere este la toate scheletele la adîncimea de 1,24 m.

Groapa mormintului nr. 2 (fig. 3/2) a fost prinsă în grundriss scheletul orientat NV 315° SE 125° de sex bărbătesc, etate 17—18 ani, lungimea 1,644 m. Este culcat cu fața în jos, în poziție întinsă. Mîinile de-a lungul corpului, palma

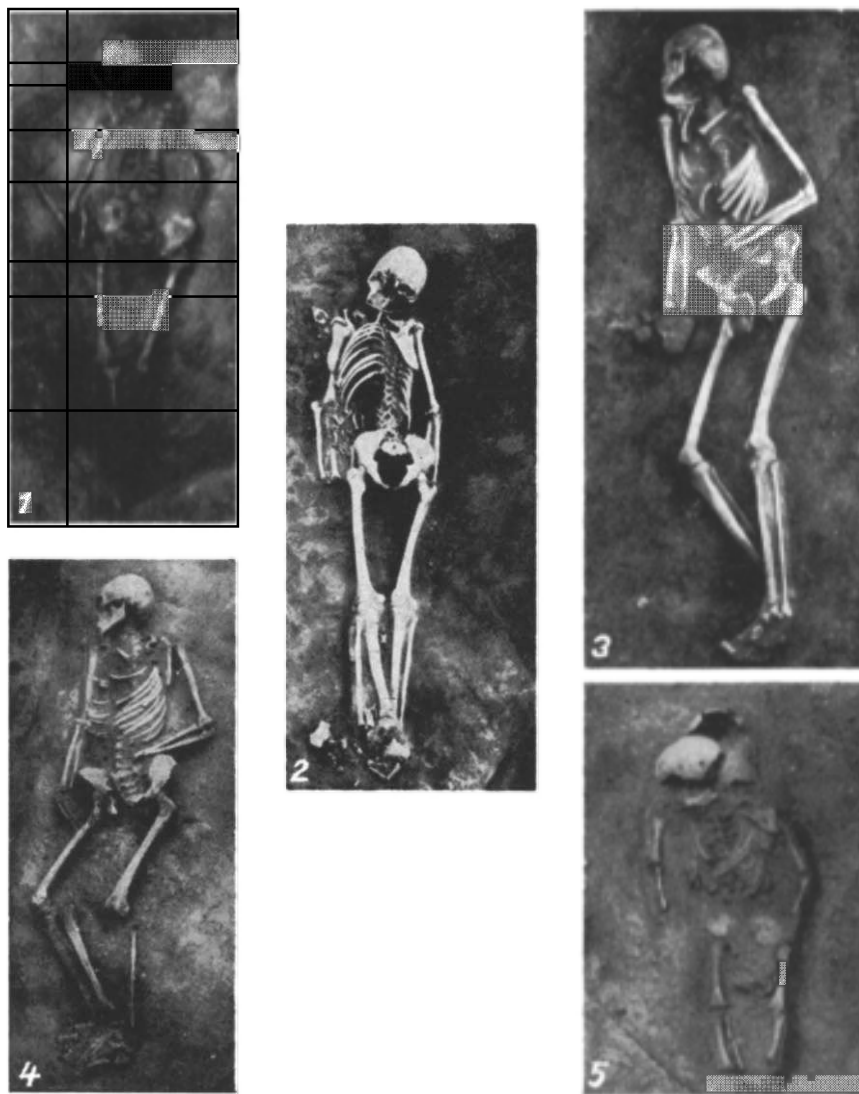

Fig. 3. — 1—5, morminte descoperite în secțiunea A.

dreaptă sub gamba dreaptă. Capul culcat pe partea dreaptă, privește spre stînga. La circa 0,30 m în dreapta scheletului s-au găsit urmele unui par gros de 0,08 m, lung de 0,70 m. De menționat lipsa totală a obiectelor de podoabă sau a obiectelor de ceramică.

Mormîntul nr. 3 (fig. 3/3) are de asemenea groapa prinsă în grundriss. Scheletul orientat NV 318°, SE 138°. Culcat pe spate, capul spre dreapta. Mîna dreaptă depărtată puțin de corp, mîna stîngă se sprijină pe abdomen. Picioarele aduse puțin în unghi sînt încrucișate în dreptul glesnelor și anume stîngul peste

dreptul. Lungimea scheletului este de 1,677 m, etatea 25—30 ani, de sex masculin. La circa 0,35 m, în partea stângă a scheletului, s-au păstrat urmele unui par gros de 0,08 m, lung de 0,65 m. Ca inventar s-a găsit o plăcuță de bronz dreptunghiulară, cu un capăt rotunjit și prelungit cu o limbă. Capătul opus este puțin curbat spre interior unde se văd urmele unui cui tot din bronz. Lungimea este de 0,045 m, lățimea de 0,021 m. S-a găsit în spațiul dintre mîna dreaptă și corp (fig. 4/1).

Groapa mormîntului nr. 4 (fig. 3/4) a fost prinsă în profilul de SE, în dreptul metrului 6. Scheletul, orientat V—NV 306° , ESE 1216° , este de sex masculin în etate de 18—20 ani. Culcat pe spate, capul spre dreapta mîna dreaptă de-a lungul corpului, mîna stîngă sprijinită pe abdomen așa fel încît antebrațul și cu brațul fac un unghi drept. Picioarele îndoite ușor în unghi, cu laba piciorului drept peste laba piciorului stîng. Urmele de par se păstrează și aici, avînd o grosime de 0,08 și lungimea de 0,70 m. Între oasele bazinului s-a găsit o cataramă de fier care se încadrează în grupa cataramelor duble fără spin. Lungimea cataramei este de 0,085 m. O parte este ușor rotunjită, despărțită printr-o bară ce are secțiunea semicirculară, de partea a doua a cataramei care are o formă trapezoidală (fig. 4/2).

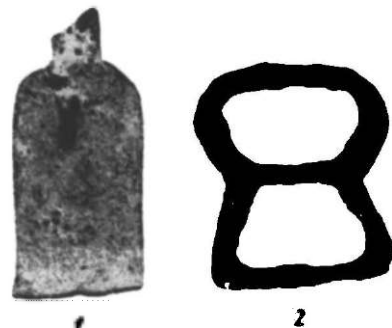

Fig. 4. — 1, aplică de bronz; 2, cataramă de fier.

Mormîntul 5 (fig. 3/5) aparține unui copil în etate de 2 ani și 6 luni. Groapa a fost prinsă în profilul de SE. Scheletul este orientat VNV $295^\circ 30'$, ESE $115^\circ 30'$, culcat pe spate, picioarele drepte, mîna dreaptă de-a lungul corpului, mîna stîngă este adusă spre abdomen. Capul deplasat. Pe partea dreaptă urmele unui par gros de 0,05 m, lung de 0,40 m. În spațiul dintre corp și mîna dreaptă s-a găsit un obiect de podoabă din bronz de formă conică, strivit, și care se pare că avea baza puțin bombată. Este decorat cu linii longitudinale și cercuri, înălțimea fiind de 0,02 m (fig. 1/9).

În afară de mormintele descrise mai sus, în acest strat de depuneri nu s-au mai găsit decît rare obiecte răspîndite. De menționat este faptul că s-au găsit două monede în profilul de SE. În metrul 5 la o adîncime de 0,40 m o monedă de bronz de la Justin I (518—527). Tot în profil, deasupra scheletului 5, la 0,80 m, s-a găsit o monedă de la Vasile II, Constantin VIII (după Wroth) (976—1027).

Stratul III de depuneri materiale este tăiat de gropi mari de gunoaie ce aparțin stratului superior, strat de locuire modernă la baza căruia s-au găsit numeroase fragmente de faianță de la începutul secolului XX. Peste acest ultim strat se suprapune solul vegetal, la suprafața căruia se găsesc fragmente ce aparțin primei și celei de-a doua epoci a fierului.

În această secțiune au fost surprinse urme de locuire datînd din sec. II—IV e.n.; au apărut de asemenea urme sporadice din a doua epocă a fierului (două fragmente de ceramică poroasă cu briu alveolar în metrul 20, la 2,00 m), din epoca romano-bizantină sec. VI, cît și din epoca feudală timpurie. Tot din vremea feudalismului timpuriu sînt și cele patru morminte de înhumăție, ce aparțin unei populații din vremea așezării feudale timpurii de pe cetate. Negreșit acestea constituie cea mai importantă problemă a secțiunii A, ce este necesar a fi urmărită în viitor.

АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ РАСКОПКИ В КАПИДАВЕ

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Внутри крепости в Капидаве были закончены раскопки сектора VII и раскопан сектор I. На секторе I вскрыто 22 землянки, из числа которых 13 относятся к более позднему горизонту. В основном их инвентарь был изъят и сохранилось лишь очень мало предметов *in situ*. После разрушения поселения из-за изменения рельефа почвы слой отложений над землянками достиг большой толщины (1,50—2 м). Местами появляются землянки, предшествующие второму горизонту; не удалось уточнить их эпохи (полы прорезаны землянками второго горизонта).

В секторе VII раскопано 6 землянок, из которых 5 относятся к горизонту I.

Была произведена также охранительная раскопка вне крепости, во дворе жителя Захария Кырлэнару, в виде разреза (23 × 1,50 м), в котором выявлено 3 слоя различных древних материалов и 4-й современный слой (начало XX в.). Раскопано в глубину на 3—6,10 м. Обнаружена следующая стратиграфия: 1, — римский слой, относящийся к II—III вв.; 2, — позднеримский слой (IV в.); 3, — слой эпохи переселений и дофеодалного периода (VI—X вв.).

Не обнаружено следов жилищ (очагов, площадок и т.п.), а лишь следы каменной кладки пристроек.

Наиболее значительным открытием являются 5 погребений с труположением; одно из них относится ко II слою (датируется монетой эпохи Лициния), а остальные четыре — к III слою; они современны раннефеодалному поселению крепости.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Табл. 1. — Капидава 1958. План разреза А.

Табл. 2. — Капидава 1958. Профиль юго-восточной стены разреза А.

Рис. 1. — Фрагменты керамики и бронзовый предмет.

Рис. 2. — Фрагменты керамики.

Рис. 3. — 1—5, погребения, вскрытые в разрезе А.

Рис. 4. — Бронзовая бляшка и железная пряжка.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE CAPIDAVA

RÉSUMÉ

On a terminé les fouilles dans le secteur VII et on a fouillé le secteur I, situés, l'un comme l'autre, à l'intérieur de la forteresse. Le secteur I a fourni 22 fonds de cabanes, dont 13 appartiennent au niveau le plus récent. Leur inventaire a été généralement évacué, car on n'a plus recueilli que très peu d'objets *in situ*. C'est aux modifications du relief du terrain, ultérieures à la destruction de la station, qu'est due la très grande épaisseur (1,50—2 m) des dépôts qui recouvrent les fonds de cabanes. Par endroits, des dépôts antérieurs au niveau 2 sont apparus, sans que l'on puisse préciser leur époque (« planchers » sectionnés par les fonds de cabane du niveau 2).

Six fonds de cabanes ont été fouillés dans le secteur VII, dont cinq appartenant au niveau 1.

On a pratiqué en outre des fouilles de sauvegarde à l'extérieur de la forteresse, à savoir dans la cour du paysan Zaharia Cirlănu, sous la forme d'une section de 23 × 1,50 m, où on a constaté la présence de trois couches de matériaux anciens, et d'une couche du début du XXe siècle. On a creusé jusqu'à 3 m et même 6,10 m. La stratigraphie se présente de la manière suivante: I, couche romaine (IIe—IIIe siècles); II, couche de la dernière période de l'époque romaine (IVe siècle); III, couche de l'époque des migrations et préféodale (VIe—Xe siècles).

On n'a observé aucune trace d'habitat (âtre, planchers, etc.) mais seulement des vestiges de maçonnerie provenant de constructions annexes.

La découverte la plus importante est représentée par cinq tombes à inhumation, l'une appartenant à la couche II (datée par une pièce de monnaie de l'époque de Licinius), les quatre autres, à la couche III. Elles sont contemporaines de la station datant de la haute époque féodale, installée à l'intérieur de la forteresse.

EXPLICATION DES FIGURES

Planche I. — Capidava, 1958. Plan de la section A.

Planche II. — Capidava, 1958. Profil de la paroi sud-est de la section A.

Fig. 1. — Fragments céramiques et objets de bronze.

Fig. 2. — Fragments céramiques.

Fig. 3. — 1-5, tombes découvertes dans la section A.

Fig. 4. — Applique en bronze et boucle en fer.